

1. STŘEDNÍ ČECHY

Můžeme rozdělit na 3 hlavní oblasti:

- **úrodná:** nížina Polabí – zemědělství, potravinářství
- **průmyslová:** Kladensko, Příbramsko, Rakovnicko
- **rekreační:** Brdy, pahorkatina v Povltaví a Posázaví

Povrch

- **Polabská nížina** – podél toku řeky Labe
- rovinatá **Česká tabule** (SV)
- **Brdská vrchovina** (JZ)
- **Středočeská pahorkatina** (JV)

Vodstvo

- **řeky:** Vltava, Berounka, Sázava, Želivka, Labe s Jizerou a Cidlinou, u Mělníka soutok Vltavy a Labe
- **vodní nádrže:** Slapy, Orlik, Kamýk, Švihov, Štěchovice

Podnebí

- teplé, příznivé pro zemědělství

Střední Čechy – povrch, vodstvo /otázky a úkoly/

1. Do slepé mapy vyznač barevně středočeský kraj.

2. Zakroužkuj řeky, které protékají

územím středních Čech:

Sázava – Odra – Vltava – Berounka – Lužnice – Dyje – Jizera

3. Které řeky tímto krajem ještě protékají?

(Všechny řeky najdi v žákovské mapě)

.....

4. U kterého města dochází k soutoku Vltavy a Labe? Jak se tato řeka dále nazývá?

.....

.....

5. Jak se nazývá úrodná nížina středních Čech?

.....

6. Jaké podnebí zde vládne?

.....

Použitý zdroj: http://wiki.rvp.cz/Kabinet%2FMapy%2FMapa_%C4%8CR%2FSlep%C3%A9_mapy_%C4%8CR

Obyvatelstvo a města

Střední Čechy patří k **hustě zalidněnému** kraji.

- **Praha** – hlavní a největší město
- **Mělník** – leží na soutoku Labe s Vltavou, pěstování vinné révy
- **Poděbrady** – lázně (srdeční choroby), výroba skla
- **Kolín** – železniční uzel, závody na výrobu automobilů
- **Kutná Hora** – těžilo se zde stříbro, památky UNESCO
- **Kladno** – těžký průmysl → poškozené životní prostředí
- **Beroun** – leží na řece Berounce
- **Mladá Boleslav** – výroba automobilů Škoda

Střední Čechy – obyvatelstvo, města /otázky a úkoly/

1. Pracuj s příruční mapou a ukaž si jmenovaná města.

2. Ve kterém městě najdeme lázně? Jaké nemoci se zde léčí?

.....

.....

3. Kde najdeme automobilku Škoda?

.....

4. Čím je proslulá Kutná Hora?

.....

5. Ve kterém městě najdeme důležitý železniční uzel?

.....

Zemědělství

- Polabská nížina – nejúrodnější oblast ČR, pěstování **pšenice, ječmene, kukuřice, cukrovky, zeleniny**

Průmysl

- **černé uhlí** (Kladensko)
- **cementárny** (okolí Berouna)
- **potravinářský**
- **chemické závody** (Kralupy nad Vltavou)
- **automobilka** (Mladá Boleslav)

Cestovní ruch, rekreace

- pamětihodnosti: Praha, Kutná Hora, Lidice, hora Říp
- přírodní zajímavosti: vápencové Koněpruské jeskyně, rekreace v povodí Vltavy, Sázavy a Berounky, Brdy
- významné osobnosti: **Antonín Dvořák** (narozen u Kralup nad Vltavou, **Josef Lada** (Hrusice), **J. K. Tyl** (narozen v Kutné Hoře) **T. G. Masaryk** (pochován v Lánech)

Střední Čechy – hospodářství, cestovní ruch /otázky a úkoly/

Zakroužkuj správnou odpověď.

1. Polabská nížina patří k nejúrodnější oblasti ČR.	ANO – NE
2. Na Kladensku se těží hnědé uhlí.	ANO – NE
3. Bedřich Smetana se narodil u Kralup nad Vltavou.	ANO – NE
4. Ve středních Čechách najdeme horu Říp a Lidice.	ANO – NE
5. Josef Lada se narodil v Hrusicích.	ANO – NE
6. Můžeme zde navštívit Punkevní jeskyně.	ANO – NE
7. Těží se zde vápenec, z něhož se vyrábí cement.	ANO – NE
8. V Polabské nížině se pěstují meruňky.	ANO – NE

2. VÝCHODNÍ ČECHY

= turistický region zahrnující Královéhradecký a Pardubický kraj

Povrch

- **Krkonoše** – nejvyšší hora Sněžka, KRNAP, pramen Labe
- **Orlické hory** – nejvyšší hora Velká Deštná
- **Českomoravská vrchovina**

Podnebí

- proměnlivé, čím větší je nadmořská výška, tím je podnebí chladnější s větším množstvím srážek

Vodstvo

- řeky: přítoky **Labe** a její přítoky **Cidlina, Úpa, Metuje, Orlice, Chrudimka**
- vodní nádrže **Rozkoš, Seč**

Východní Čechy – povrch, vodstvo /otázky a úkoly/

1. Barevně vyznač na mapě východní Čechy.

2. Jak se nazývá nejvyšší hora Krkonoš? Kolik měří?

(pracuj s příruční mapou).

.....

3. Jak se nazývá nejvyšší hora Orlických hor? Kolik měří?

.....

4. Ukaž na mapě tok Labe. Kde pramení?

.....

Vypiš její levé a pravé přítoky na území východních Čech.

Levé přítoky:

.....

Pravé přítoky:

.....

Města

- **Hradec Králové** – strojírenský průmysl, výroba klavírů
- **Pardubice** - výroba perníku, dostihy koní Velká pardubická, chemický a strojírenský průmysl
- **Dvůr Králové nad Labem** – ZOO
- **Náchod** – hraniční přechod do Polska
- **Turnov, Jičín** – vstupní brána do Českého ráje
- **Česká Třebová** - železniční uzel
- **Litomyšl** – zámek, rodiště B. Smetany

Východní Čechy – města

/otázky a úkoly/

1. Ukaž si na mapě všechna zmíněná města.

2. Vybarvi barevně, co k sobě patří.

Litomyšl	přechod do Polska
Česká Třebová	rodiště Bedřicha Smetany
Dvůr Králové nad Labem	výroba perníku
Hradec Králové	klavíry Petrof
Náchod	železniční uzel
Pardubice	ZOO

Zemědělství:

- nížiny – **pšenice, cukrovka, kukuřice**
- podhorské oblasti – **oves, brambory, len, chov skotu, ovcí**
- hory – **těžba dřeva**

Průmysl

- potravinářský, chemický a strojírenský průmysl

Cestovní ruch, rekreace

- horské oblasti (sport, rekreace): **Špindlerův Mlýn, Harrachov, Pec pod Sněžkou, Jánské Lázně**
- přírodní zajímavosti: **Český ráj** – zřícenina Trosky, Prachovské skály
- pamětihodnosti: zámek **Opočno**, hrad **Kost**, **Babiččino údolí** u Ratibořic
- významné osobnosti: Litomyšl - **Bedřich Smetana, Božena Němcová, Alois Jirásek**

Východní Čechy – hospodářství, cestovní ruch /otázky a úkoly/

1. Co se pěstuje v podhorských oblastech?

.....
.....

2. Co se pěstuje v nížinách? (3)

.....

3. Vyjmenuj nejznámější horská střediska východních Čech

.....
.....

4. Babiččino údolí se nachází u

.....

5. Zřícenina hradu Trosky se nachází v

.....

6. Alois Jirásek, Božena Němcová a Bedřich Smetana žili v

.....

3. SEVERNÍ ČECHY

- významná průmyslová oblast ČR → znečištěné ovzduší, probíhá rekultivace
- zahrnuje Liberecký a Ústecký kraj

Povrch

- **Jizerské hory** – Ještěd (televizní vysílač), pramen řeky Jizery
- **Lužické hory** – smrkové lesy
- **České středohoří** – sopečný původ, Milešovka = meteorologická stanice
- **Krušné hory** – Klínovec, Boží Dar = hraniční přechod do Německa

Podnebí

- v pánvích pod horami tepleji než ve vyšších polohách
- hromadí se tu smog = směs mlhy, prachu a kouře
- nejsušší oblast v okolí Žatce – pěstování chmele

Vodstvo

- **Labe** a její přítoky: **Ohře** (nádrž Nechanice), **Bílina**, **Ploučnice**
- **Nisa** – teče do Polska
- **Máchovo jezero** u Doks (! Není jezero, ale rybník!) – oblíbená rekreační oblast

Severní Čechy – povrch, vodstvo
/otázky a úkoly/

1. Barevně vyznač na mapě severní Čechy.

2. Kde se nachází nejsušší oblast SČ?

Co se tam pěstuje?

.....

.....

.....

4. Vyjmenuj 5 řek, které protékají severními Čechami.

.....

.....

3. Jak se jmenuje známá vodní nádrž na řece Ohři?

4. Jak se jmenuje oblíbené rekreační místo v oblasti Doks?

.....

5. Co je to smog? Čím je způsoben?

.....

.....

6. Doplň tabulku (pracuj s žákovskou mapou).

Pohoří	Nejvyšší hora	Nadmořská výška

Použitý zdroj: http://wiki.rvp.cz/Kabinet%2FMapy%2FMapa_%C4%8CR%2FSlep%C3%A9_mapy_%C4%8CR

Města

- **Liberec** - největší severočeské město, textilní a strojírenský průmysl, nejstarší ZOO
- **Jablonec nad Nisou** - výroba bižuterie a skla
- **Litoměřice** - leží na řece Labi, v okolí vinice a sady, výstava „Zahrada Čech“
- **Ústí nad Labem** - chemický průmysl, výroba mýdel, jedlých olejů, zubních past, lodní a železniční doprava
- **Děčín** - důležitý přístav na Labi
- **Most** - hnědé uhlí
- **Teplice** - lázně s léčivými prameny
- **Louny a Žatec** - chmel

Severní Čechy – města /otázky a úkoly/

1. Stejnou barvou vybarvi, co k sobě patří.

Liberec	bižuterie, sklo
Most	nejstarší ZOO
Litoměřice	lázně, léčivé prameny
Jablonec nad Nisou	chmel
Teplice	hnědé uhlí
Děčín	důležitý přístav
Louny a Žatec	chemický průmysl
Ústí nad Labem	výstava Zahrada Čech

Zemědělství

- Polabí, Poohří – ovocnářská oblast
- Žatec, Lounsko, Litoměřicko – chmel (výroba piva)

Průmysl

- těžba **hnědého uhlí** – pod Krušnými horami
- tepelné **elektrárny**
- **chemický průmysl** – Ústí nad Labem
- **petrochemické závody** – (zpracování ropy) – Litvínov
- **hutní závod** – Chomutov
- **sklářství** – Nový Bor, Liberec, Jablonec nad Nisou (bižuterie)
- **strojírenství, textil** – Liberec

Cestovní ruch, rekreace

- rekreace: horské oblasti, **Máchovo jezero**, Nechranická přehrada, **Národní park České Švýcarsko**, Labské **pískovcové skály**, **Ještěd** s rozhlednou a televizním vysílačem, **plavba** po Labi až do Německa
- pamětihodnosti: Frýdlant **zámek**, **hora Říp**, koncentrační tábor **Terezín**, hrad **Bezděz**
- významné osobnosti: **Karel Hynek Mácha**, **Miroslav Tyrš** (narozen v Děčíně)

Severní Čechy – hospodářství, cestovní ruch /otázky a úkoly/

1. Ve které oblasti SČ se pěstuje chmel? Co se z něj vyrábí?

.....
.....

2. Co se těží pod Krušnými horami?

.....

3. Čím je proslulý Jablonec nad Nisou?

.....

4. K čemu sloužila pevnost Terezín za 2. světové války?

.....

5. Jak se nazývá hora, na kterou vystoupil praotec Čech?

.....

6. Jak se jmenuje národní park v SČ?

.....

7. Čím se zabývá petrochemický průmysl?

.....

4. ZÁPADNÍ ČECHY

- leží při hranicích s Německem
- lázeňský kraj

Povrch

- Krušné hory
- Český les – střežili ho Chodové
- Šumava
- Doupovské hory – sopečný původ → léčivé prameny

Průsmyky = silniční přechody procházející přes snížené části.

Podnebí

- je chladnější a vlhčí (kvůli horám)

Vodstvo

- **Ohře** – pramení v Německu, vlévá se do **Labe** - přítok **Teplá**
- **Mže** – pramení v Německu, v Plzni se stéká s **Radbuzou + Úhlavou + Úslavou**
→ **Berounka**

Západní Čechy – povrch, vodstvo /otázky a úkoly/

1. Do mapy vyznač západní Čechy.

2. Se kterým státem hraničí západní Čechy?

.....

3. Nejvyšší hora Krušných hor je

....., měří.....

4. Nejvyšší hora Českého lesa je

....., měří

5. Nejdůležitější řeky západních Čech jsou

.....

6. Co jsou průsmyky?

.....

7. Jaké počasí vládne v západních Čechách?

.....

Použitý zdroj: http://wiki.rvp.cz/Kabinet%2FMapy%2FMapa_%C4%8CR%2FSlep%C3%A9_mapy_%C4%8CR

Města a cestovní ruch

- **Plzeň** - největší město západních Čech, potravinářský průmysl (pivovar), strojírenský průmysl, elektrotechnický (Škoda Plzeň – el. lokomotivy, zařízení do elektráren)
- **Domažlice** - středisko Chodska
- **Klatovy** - karafiáty
- **Cheb** - větší historické město, textilní a strojírenský průmysl, výroba speciálních plastů, důležitá železniční trať do Německa
- **Karlovy Vary** - lázně s 12 léčivými prameny (Vřídlo), těžba kaolinu, filmový festival
- **Mariánské Lázně**
- **Františkovy Lázně**
- **Jáchymov** - lázně a bývalé hornické město, těžilo se zde stříbro a razily tolary

Západní Čechy – města /otázky a úkoly/

Stejnou barvou vybarvi, co k sobě patří.

Jáchymov	výroba speciálních plastů
Karlovy Vary	těžba stříbra, tolary
Cheb	filmový festival
Plzeň	karafiáty
Domažlice	největší město Z-Čech
Klatovy	lázně
Františkovy lázně	Chodsko

Zemědělství

- **pastevectví** (horské louky)

Průmysl

- **strojírenský** – Škodovy závody Plzeň
- **elektrotechnický**
- **potravinářský** – pivovarnictví Plzeň
- **hnědě uhlí** – Chebská a Sokolovská pánev
- těžba kaolínu → **výroba skla a dlaždic**
- **dřevozpracující**
- **textilní** – podhůří Krušných hor

Cestovní ruch, rekreace

- rekreace: **lázně** - Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Jáchymov
- pamětihodnosti: Domažlice – středisko národopisné oblasti **Chodsko, Loket** - hrad nad řekou Ohří, **Švihov** – vodní hrad, **Rabí** – nejrozsáhlejší hradní zřícenina u nás
- významné osobnosti: **Edvard Beneš** prezident, narozen blízko Plzně, **František Křižík** – vynálezce, narozen v Plánici u Klatov, **Josef Skupa** - založil v Plzni loutkové divadlo Spejbla a Hurvínka

Západní Čechy – hospodářství, cestovní ruch

/otázky a úkoly/

1. Vyjmenuj nejznámější lázně ZČ.

.....
.....

2. Co zde vyrábějí z kaolínu?

.....

3. Ve kterém městě se vyrábí pivo?

.....

4. Co se těží v Chebské a Sokolovské pánvi?

.....

5. Ve kterém městě se vyrábí auta značky Škoda?

.....

6. Co je Švihov?

.....

7. Kdo založil divadlo Spejbla a Hurvínka?

.....

5. JIŽNÍ ČECHY

- krajina, kde k přirozené vodní síti byla zbudována soustava rybníků
- **kraj husitů, rodiště Jana Žižky a mistra Jana Husa**

Povrch

- pohoří **Šumava** – nejvyšší vrchol v Čechách Plechý, Národní přírodní rezervace
- **Boubínský prales** – původní porost
- četné **mokřiny (slatiny) a rašeliniště**

Podnebí

- chladné a vlhké, na Šumavě s dlouhou zimou a krátkým létem

Vodstvo

- řeky: pramení zde **Vltava**, její přítoky **Otava, Lužnice**
- jezera: **Černé a Čertovo** (ledovcová jezera)
- nádrže: **Lipenská, Orlík**
- rybníky: **Rožmberk** (největší), **Staňkovský** (nejhlubší 18m)

Jižní Čechy – povrch, vodstvo

/otázky a úkoly/

1. Do mapy vyznač jižní Čechy.

2. Napiš největší pohoří jižních Čech

a jeho nejvyšší horu:

.....

.....

3. Vyjmenuj řeky, které protékají jižními Čechami (3):

.....

4. Vyjmenuj přehrady na řece Vltavě (2):

.....

5. Jak se nazývá největší jezero JČ?

.....

6. Jak se nazývá nejhlubší jezero JČ?

.....

Použitý zdroj: http://wiki.rvp.cz/Kabinet%2FMapy%2FMapa_%C4%8CR%2FSlep%C3%A9_mapy_%C4%8CR

Města

- **České Budějovice** – průmysl strojírenský, dřevozpracující (tužky) a potravinářský (pivo)
- **Písek** – nejstarší kamenný most
- **Tábor** – historické město (husité)
- **Třeboň** – lázně, sídlo rodu Rožmberků, rybářství
- **Jindřichův Hradec** - historické město
- **Český Krumlov** – historické město, památka UNESCO

Jižní Čechy – města /otázky a úkoly/

Zakroužkuj správná tvrzení:

1. V Písku přes řeku Vltavu je postaven nejmladší kamenný most. ANO - NE
2. Český Krumlov patří mezi chráněné krajinné oblasti s významnou přírodní rezervací. ANO - NE
3. Město Tábor založili husité. ANO - NE
4. V Třeboni jsou lázně. ANO - NE
5. V Třeboni sídlil rod Habsburků. ANO - NE

Zemědělství

- rybníkářství – chov kachen, ryb
- na polích – obiloviny, olejniny, brambory
- chov skotu, prasat

Průmysl

- **dřevozpracující** – výroba nábytku
- České Budějovice – značka **KOH-I-NOOR** vyrábí známé tužky, pastelky, výroba **piva Budvar**
- **těžba** štěrkopísků, stavebního kamene, cihlářských hlín
- jaderná **elektrárna Temelín** – u Českých Budějovic
- **textilní průmysl** – Písek

Cestovní ruch, rekreace

- rekreace: Šumava – **zimní a letní turistika**, hustá síť cyklostezek, zimní sporty, Lipno – vodní sporty, rybníky – rybaření, koupání, Třeboň – lázně
- pamětihodnosti: zámek **Hluboká**, 2. největší zámek **Český Krumlov** (otočné jeviště), město Tábor, zámek **Červená Lhota**, České Budějovice – **historické náměstí**, Písek – **nejstarší most**

Jižní Čechy – hospodářství, cestovní ruch /otázky a úkoly/

Vybarvi, co k sobě patří:

Šumava	KOH-I-NOOR, výroba piva
České Budějovice	jaderná elektrárna
Temelín	divadlo s otáčivým hledištěm
Český Krumlov	prales Boubín
Tábor	ledovcová jezera
Rožmberk	město husitů
Černé a Čertovo jezero	největší rybník
Písek	nejstarší most

6. ČESKOMORAVSKÁ VRCHOVINA

- tvoří předěl mezi Čechami a Moravou

Povrch

- menší nadmořská výška, krajina = lesy, louky, pole
- **Českomoravská vrchovina** – nejvyšší hora Javořice
- **Jihlavské a Žďárské vrchy**

Podnebí

- poměrně chladné, půda méně úrodná

Vodstvo

- je zde hlavní evropské rozvodí:
řeky odtékající do Čech (do Severního moře) – **Chrudimka, Sázava, Želivka**
řeky odtékající na Moravu (do Černého moře) – **Svratka, Oslava, Jihlava, Jevišovka, Moravská Dyje**
- nádrže: **Vířská přehrada** (Svratka), **Želivská nádrž** (zásobuje Prahu pitnou vodou), **Dalešická přehrada** (Jihlava) – využívá jaderná elektrárna Dukovany

Českomoravská vrchovina – povrch, vodstvo

/otázky a úkoly/

1. Do mapy vyznač Českomoravskou vrchovinu.

2. Vyhledej na mapě nejvyšší horu

Českomoravské vrchoviny

a zapiš její nadmořskou výšku.....

.....

3. Do kterých moří odtékají řeky Českomoravské vrchoviny, uveď příklad, vyhledej na mapě.

.....

.....

4. Jak se nazývá nádrž vybudovaná na řece Svratce?

.....

5. Jaký význam má Želivská přehrada pro město Prahu?

.....

6. Jak se nazývá přehrada, kterou využívá elektrárna Dukovany? Na jaké řece je vybudována?

.....

Použitý zdroj: [zhttp://wiki.rvp.cz/Kabinet%2FMapy%2FMapa_%C4%8CR%2FSlep%C3%A9_mapy_%C4%8CR](http://wiki.rvp.cz/Kabinet%2FMapy%2FMapa_%C4%8CR%2FSlep%C3%A9_mapy_%C4%8CR)

Města

- **Jihlava** - kulturní a hospodářské centrum, sídlo krajského úřadu a vysoké školy, těžilo se zde stříbro, silniční a železniční křižovatka
- **Havlíčkův Brod** – bramborová oblast
- **Žďár nad Sázavou** - strojírenský průmysl
- **Třebíč** – výroba obuvi a ponožek

Zemědělství

- půda méně úrodná, pěstují se zde brambory a len
- chov skotu a ovcí

Průmysl

- **potravinářský** – výroba lihu, škrobu, krmivo
- **těžba žuly** → dlažební kostky, obrubníky, pomníky
- jaderná **elektrárna** Dukovany
- **strojírenský a dřevozpracující** průmysl

Českomoravská vrchovina – města, hospodářství

/otázky a úkoly/

1. Ve kterém městě najdeme sídlo krajského úřadu?

2. Co se vyrábí v Třebíči?

3. Jaká půda se nachází v Českomoravské vrchovině, co zde pěstují?

.....

.....

4. Co se vyrábí ze žuly?

.....

5. Kde najdeme tepelnou elektrárnu?

.....

Cestovní ruch, rekreace

- rekreace: Českomoravská vrchovina **lyžařské běžecké tratě, cykloturistika, wellness centra**
- pamětihodnosti: **Telč** – památka UNESCO: historické náměstí, zámek, rybníky, **Žďár nad Sázavou** - památka UNESCO – kostel sv. Jana Nepomuckého, **Jihlava** – těžba stříbra, gotické hradby, **Třebíč** – židovská čtvrť, Jaroměřice nad Rokytnou – barokní zámek, **Pernštejn** – gotický hrad
- významné osobnosti: **Jaroslav Hašek** – zemřel i pohřben je v Lipnici, **Karel Havlíček Borovský** – narozen v obci Havlíčkova Borová, **Jan Karafiát** – narozen v Jimramově

Českomoravská vrchovina – cestovní ruch

/otázky a úkoly/

Vybarvi, co k sobě patří:

Českomoravská vrchovina	historické náměstí
Žďár nad Sázavou	lyžařské běžecké tratě
Telč	židovská čtvrť
Jihlava	kostel sv. Jana Nepomuckého
Jan Karafiát	gotický hrad
Pernštejn	těžba stříbra
Třebíč	Broučci

7. SEVERNÍ MORAVA A HORNOMORAVSKÝ ÚVAL

= kraj Olomoucký, Ostravský a Zlínský

- severní Morava – součástí je i Slezsko, kraj lesů, průmyslu i zemědělství
- Hornomoravský úval – úrodný kraj

Povrch

- pohoří: **Hrubý Jeseník** – Praděd, **Moravskoslezské Beskydy** – Lysá hora, památný Radhošť a Pustevny, **Moravská brána** – významná cesta v pravěku i nyní
- nížiny: **Hornomoravský úval** – Haná - nejúrodnější oblast ČR

Podnebí

- ve vyšších polohách chladnější, dlouhé zimy
- Hornomoravský úval – mírně teplé

Vodstvo

- severní Morava = rozvodí mezi **úmořím Baltského a Černého moře**
- pramen řeky **Odry** → Baltské moře
- pramen řeky **Moravy**, její přítok **Bečva** → Černé moře
- velké nádrže na řece Moravě (zásobárna vody pro města i průmysl)

SM a Hornomoravský úval – povrch, vodstvo

/otázky a úkoly/

1. Do mapy vyznač oblast severní Moravy a Hornomoravského úvalu.

2. S jakým státem sousedí severní Morava?

(vyhledej na mapě)

.....

3. Na mapě vyhledej nejvyšší horu Hrubého Jeseníku a Moravskoslezských Beskyd, zapiš jejich nadmořskou výšku.

.....

.....

4. Vyhledej na mapě:

a) názvy dvou řek, které patří do povodí řeky Odry:

.....

b) názvy 4 řek, které patří do povodí řeky Moravy

.....

5. Do jakého úmoří patří řeka:

a) Odra

b) Morava

6. Která oblast patří k nejméně rozvinutým v ČR?

.....

7. Kde najdeme Radhošť a Pustevny?

.....

Použitý zdroj: http://wiki.rvp.cz/Kabinet%2FMapy%2FMapa_%C4%8CR%2FSlep%C3%A9_mapy_%C4%8CR

Města

- **Olomouc** – leží na řece Moravě, v 16. st. založena 2. nejstarší univerzita, důležitá dopravní křižovatka, výstava květin Flora
- **Přerov** – leží na řece Bečvě, důležitá železniční křižovatka
- **Prostějov** – výroba oděvů
- **Ostrava** – největší a nejprůmyslovější město severní Moravy, žije zde mnoho Poláků (polské školy)
- **Opava** – středisko Slezska, má Slezské divadlo, muzeum a univerzita

Zemědělství

- Hornomoravský úval (úrodný kraj) – **pšenice, ječmen, cukrovka, ovoce a zelenina, chmel**
- Beskydy, Jeseníky – **brambory, len, oves, ovce, krávy, těžba dřeva**

Průmysl

= největší průmyslové centrum ČR

- těžba **černého uhlí** → koks → vysoké pece → železo
- **energetický, hutnický, elektrotechnický, strojírenský, chemický**
- **tepelné elektrárny**
- rozvoj **potravinářství** (Loštice u Olomouce – tvarůžky), dopravy, školství

SM a Dolnomoravský úval – města, hospodářství

/otázky a úkoly/

1. Najdi na mapě město Olomouc a Přerov a napiš, na kterých řekách leží.

.....

.....

2. Doplň názvy měst: středisko Slezska,

druhá nejstarší univerzita v ČR,

nejprůmyslovější město

důležitá železniční křižovatka
výroba oděvů, polské školy
Slezské divadlo a muzeum, výstava Flora
....., tvarůžky

3. Zakroužkuj plodiny, které se pěstují v Dolnomoravském úvalu:

okurky, cukrovka, ovoce, pšenice, oves, chmel, ječmen, rajčata

Cestovní ruch, rekreace

- rekreace: Jeseníky, Beskydy – **zimní a letní rekreace**, Jeseníky - **lázně** Jeseník, Velké Losiny, Karlova Studánka
- pamětihodnosti: Olomouc – **hrad Bouzov**, krápníkové jeskyně, orloj, Jantarová stezka, Kopřivnice – **muzeum automobilky Tatra**, Valašsko – **skanzen** v Rožnově pod Radhoštěm, **vrch Hostýn** – poutní místo, Předmostí u Přerova – **archeologické naleziště**, jeskyně **Šipka**, **Hukvaldy** – největší zřícenina hradu z 13. století,
- významné osobnosti: **Petr Bezruč** (narozen v Ostravě), **Leoš Janáček** (narozen v Hukvaldech), **J. A. Komenský** (působil ve Fulneku), **František Palacký** (narozen v obci Hodslavice)

Českomoravská vrchovina – cestovní ruch

/otázky a úkoly/

Vybarvi, co k sobě patří:

Předmostí u Přerova	Jantarová stezka
Jeseníky	největší zřícenina hradu
Olomouc	archeologické naleziště
Hukvaldy	skanzen
Kopřivnice	Lázně Jeseník, Velké Losiny, Karlova Studánka
Rožnov pod Radhoštěm	automobilka Tatra
poutní místo	Šipka
jeskyně	vrch Hostýn

8. STŘEDNÍ A JIŽNÍ MORAVA

- území s dávným osídlením (lovci mamutů, památky Velkomoravské říše - Mikulčice), kulturní a historické památky
- dnes vyspělý průmysl, rozvinuté zemědělství

Povrch

- pohoří: **Bílé Karpaty** – jihovýchod Moravy, **Drahanská vrchovina** – vápence – Moravský kras (Macoča, říčka Punkva), **Pavlovské vrchy** = Pálava (CHKO)
- nížiny: **Dolnomoravský a Dyjskosvratecký úval**

Vodstvo

- vše v povodí řeky **Moravy** – její přítok **Dyje** (Národní park Podyjí) ústí do Dunaje a Černého moře, **Svratka**
- rybníky a vodní nádrže – zabraňují záplavám (**Nové Mlýny, nádrž Vranov**)

Podnebí

- nejteplejší v ČR – nutno zavlažovat

Střední a jižní Morava – povrch, vodstvo

/otázky a úkoly/

1. Barevně vyznač území S a J Moravy.

2. Pracuj s mapou a odpověz na otázky:

a) S kterým státem nás spojují Bílé Karpaty?

.....

b) S kterým státem sousedí Pavlovské vrchy?

.....

c) Vypiš řeky protékající střední a jižní Moravou.

.....

.....

Do kterého povodí patří?

Do jakého moře ústí?

3. Kde najdeme Moravský kras?

4. Jak se nazývá Národní park na území S a J Moravy?

.....

Která řeka tudy protéká?

5. Jaké podnebí je typické pro S a Jí Moravu?

.....

Použité zdroje: http://wiki.rvp.cz/Kabinet%2FMapy%2FMapa_%C4%8CR%2FSlep%C3%A9_mapy_%C4%8CR

Města

- **Brno** – 2. největší město ČR, dálniční a železniční křižovatka, rozvoj průmyslu, obchodu, historické památky
- **Zlín** – výroba obuvi (Tomáš Baťa)
- **Uherské Hradiště** – středisko Slovácka
- **Luhačovice** – lázně
- **Břeclav** – železniční křižovatka
- **Znojmo, Hodonín** – vinná réva, meruňky, broskve, okurky, zelenina
- **Mikulov** - vinice

Zemědělství

= významná zemědělská oblast

- **pšenice, kukuřice, cukrová řepa, ovoce (meruňky, broskve, vinná réva), zelenina (rajčata, papriky, okurky)**
- **chov krav, vepřů, drůbeže**

Průmysl

- **potravinářský (konzervárny) chemický, strojírenský (Zlín - výroba letadel a zbraní)**

Střední a jižní Morava – města, hospodářství

/otázky a úkoly/

1. Zakroužkuj správnou odpověď:

Brno je největší město ČR.	ANO – NE
Uherské Hradiště je střediskem Slovácka.	ANO – NE
Ve Znojmě pěstují a zpracovávají okurky.	ANO – NE
Břeclav je důležitou dálniční křižovatkou.	ANO – NE
Tomáš Baťa vyráběl boty v Hodoníně.	ANO – NE
Do Luhačovic jezdí lidé do lázní.	ANO – NE
Na jižní Moravě chovají ovce a kozy.	ANO – NE
Na jižní Moravě se pěstují meruňky a vinná réva.	ANO – NE

Cestovní ruch, rekreace

- přírodní památky, rekreace
- **CHKO Pálava** – Novomlýnské nádrže, **CHKO Bílé Karpaty**, národní park **Chřiby**, **Vranovská přehrada** na Dyji, **Lednické rybníky**, jeskyně **Moravského krasu**, **Slovácko** – lidové zvyky a obyčeje, vinné sklípky, slavnosti, písně a tance při cimbálu

Pamětihodnosti:

- hrad – **Špilberk, Boskovice, Bítov, Pernštejn**
- **velkomoravská hradiska** v Mikulčicích či Pohansku
- zámek – **Valtice, Lednice, Mikulov, Telč, Boskovice, Lysice, Buchlov**
- **Velehrad** - poutní místo křesťanů
- **Svatý kopeček** u Mikulova

Významné osobnosti:

Alfons Mucha, Alois Mrštík, Dagmar Havlová, Jan Amos Komenský, Leoš Janáček, T. G. Masaryk, Vladimír Menšík, Ondřej Sekora

Českomoravská vrchovina – cestovní ruch

/otázky a úkoly/

Barevně vyznač, co k sobě patří.

Moravský kras	učitel národů
Velehrad	propast Macocha
Jan Amos Komenský	velkomoravská hradiska
Slovácko	Novomlýnské nádrže
Pohansko, Mikulčice	poutní místo křesťanů
Lednice, Valdice	cimbál
CHKO Pálava	zámek
Leoš Janáček	spisovatel a ilustrátor
Ondřej Sekora	hudební skladatel

9. PLANETA ZEMĚ

Globus – zmenšený model Země, vidíme zde rozložení pevnin a oceánů

Zeměpisné sítě – určují přesnou polohu na Zemi, tvoří ji:

- **Poledník** - směřují od severního pólu k jižnímu, spojují místa, která mají poledne ve stejnou dobu. Hlavní poledník (nultý) - rozděluje Zemi na V a Z polokouli.
- **Rovnoběžky** - jsou to rovnoběžné čáry s rovníkem. Rovník = nejdelší rovnoběžka, rozděluje Zemi na S a J polokouli.

Světadíly (kontinenty) = části pevnin: Amerika, Afrika, Asie, Austrálie, Antarktida, Evropa

Planeta Země – globus, světadíly

/otázky a úkoly/

1. Co je to globus?

.....

2. Co tvoří zeměpisnou síť?

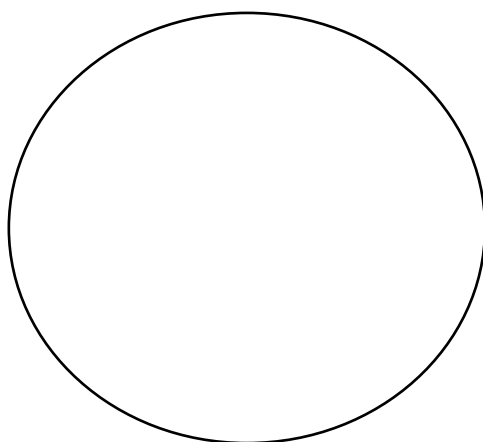
.....

3. K čemu slouží?

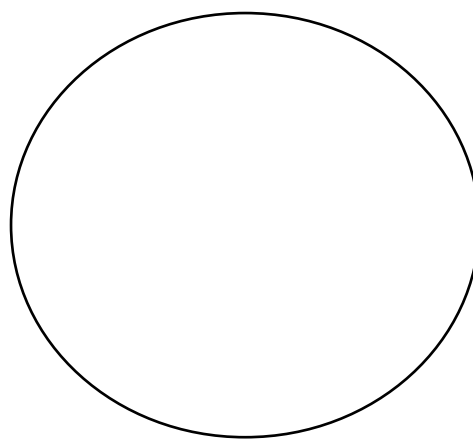
.....

4. Načrtni poledníky. Vyznač hlavní poledník a barevně polokoule, na které je rozděluje. Jsou všechny poledníky stejně dlouhé? ANO - NE

5. Načrtni rovnoběžky. Vyznač rovník a barevně polokoule, na které jej rozděluje.

Otázka 4

Otázka 5

6. Zapiš názvy světadílů.

.....
.....

7. Jak jinak jim říkáme?

.....

8. Vypiš všechny oceány. (pracuj s globusem nebo mapou)

.....
.....

Podnebné pásy

Intenzita slunečního záření na planetu je různá, proto se vytvořily teplotní (=podnebné) pásy:

- **tropický** (nejintenzivnější záření)
- **subtropický**
- **mírný**
- **polární**

Časová pásma

- Zeměkoule je rozdělena na **24 časových pásem** = místa se stejným časem.
- Při překročení o 1 pásmo na V musíme hodinu přidat, na Z hodinu odebrat.

Planeta Země – podnebné pásy, časová pásma /otázky a úkoly/

1. Co je příčinou vzniku podnebných pásem?

.....

2. Barevně je vyznač do obrázku.

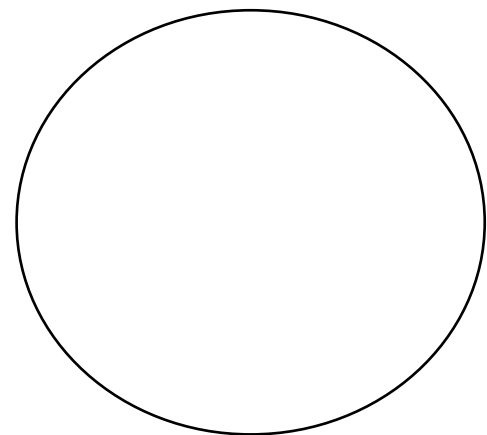
3. Na kolik pásem je rozdělena zeměkoule?

4. O kolik hodin se od sebe liší sousedící časová pásma?

.....

5. O kolik hodin se budou od sebe lišit první a páté pásmo?

.....

10. EVROPA – POLOHA NA ZEMI

Hranice Evropy

- S - Severní ledový oceán
- J - Středozemní moře / Gibraltarský průliv/
- Z - Atlantský oceán
- V – světadíl Asie - pohoří Ural, řeka Emba, Kaspické moře, Černé moře

Poloostrovy = části pevnin vybíhající do moří

- Skandinávský
- Pyrenejský
- Apeninský
- Balkánský
- Jutský
- Kola

Ostrovy - pevniny obklopené ze všech stran vodou

- Island
- Britské ostrovy
- Sicílie
- Sardinie
- Korsika
- Kréta
- Irsko

Evropa – poloha na Zemi

/otázky a úkoly/

1. Co tvoří východní hranici Evropy? /ukaz na mapě/

.....
.....

2. Na které světové straně od Evropy najdeme Atlantský oceán?

.....

3. Co jsou poloostrovy? Vypiš některé a ukazuj na mapě.

.....
.....
.....

4. Jak se nazývá pevnina, která je ze všech stran obklopená vodou?

.....

5. Zakroužkuj ostrovy, které patří k Evropě, ukazuj si na mapě.

Irsko - Sicílie - Kola - Korsika - Island - Kréta - Britské ostrovy -
Jutský - Sardinie

11. NÍŽINY A HORY V EVROPĚ

Nížiny

- Východoevropská rovina
- Kaspická nížina
- Valašská nížina (Rumunsko)
- Uherská nížina (Maďarsko)
- Středoevropská nížina
- Francouzská

Pohoří:

- Alpy – nejvyšší hora Evropy: Mont Blanc
- Karpaty – součástí jsou Vysoké Tatry, nejvyšší vrchol: Gerlachovský štít
- Ural, Skandinávské pohoří
- Balkánské pohoří, Apeniny, Pyreneje

Nížiny a hory v Evropě

/otázky a úkoly/

1. Jak se nazývá nejrozsáhlejší nížina Evropy?

.....

2. Jak se nazývá nížina na území Rumunska?

.....

3. Jak se nazývá nížina na území Maďarska?

.....

4. Doplň tabulku, pracuj s mapou.

Pohoří	Název nejvyšší hory	Nadmořská výška
Alpy		
Pyreneje		
Apeniny		
Karpaty		
Skandinávské pohoří		
Ural		

12. PODNEBÍ EVROPY

Počasí = okamžitý stav ovzduší (teplota vzduchu, vlhkost, větrnost a sluneční svit)

Podnebí – opakující se souhrn počasí na určitém místě. Rozhoduje o něm:

1. **úhel dopadu slunečních paprsků** → podnebné pásy:

- severní mírný podnebný pás (většina Evropy) – střídají se 4 roční období
- polární pás (nejsevernější část Evropy) – dlouhá mrazivá zima, krátká studená léta, tma, šero
- subtropický pás (přechod mezi mírným a tropickým pásmem) – krátké, mírné zimy, dlouhá, teplá a suchá

2. **vzdálenost od oceánu** → rozlišujeme podnebí:

- přímořské = oceánské (západní Evropa) – vlhko, dostatek srážek, mírné teploty.
- vnitrozemské = kontinentální (východ Evropy) – zimy mrazivé, suché, léta horká
- přechodné = proměnlivé (střední Evropa, ČR) – změna počasí po 4- 5 dnech

3. **nadmořská výška** - čím výše, tím chladněji a více srážek

Podnebí Evropy

/otázky a úkoly/

Rozhodni:

1. **Počasí je:**

- a) Dlouhotrvající stav ovzduší b) Krátkodobý stav ovzduší

Vodstvo v Evropě

/otázky a úkoly/

1. Jak se nazývají oceány, které omývají Evropu?

.....
.....

2. Dotýkají se moře pevniny? Ano Ne Někdy

3. Která řeka spojuje 10 zemí?

.....

4. Je Volha nejdelší evropskou řekou? Kam ústí?

.....
.....

5. Která řeka protéká na hranici Evropy a Asie?

.....

6. Urči: Kaspické moře je: moře jezero řeka

7. Co je to průliv?

.....
.....

8. Co je to záliv?

.....

14. ROSTLINSTVO A ŽIVOČIŠTVO V EVROPĚ

Polární pustiny = ostrovy Severního ledového oceánu. **Rostliny:** mechy, lišejníky.

Živočichové: lední medvědi, tuleni, mroži, mořští ptáci.

Tundry = nejsevernější část pevniny. **Rostliny:** mechy, lišejníky, tráva, zakrslé břízy a vrby. **Živočichové:** sob, polární liška...

Pásmo lesů

- **Tajga** = jehličnaté lesy na jih od tunder. **Živočichové:** los, medvěd, tetřev.
- **Smíšené lesy** = jehličnaté a listnaté lesy na jih od tajgy. **Živočichové:** zubr, jelen, srnec, prase divoké...

Stepi = jihovýchod Evropy, nejúrodnější půda. **Rostliny**: suchomilná tráva, kukuřice, obilí. **Živočichové**: sysel, křeček, zajíc...

Subtropická vegetace = oblast Středozemního moře, stále zelené lesy a křoviny. **Rostliny**: citrusy, fíky, olivy. **Živočichové**: cikády, kobylky, hadi, ještěrky...

Rostlinstvo a živočišstvo v Evropě

/otázky a úkoly/

Vybarvi stejnou barvou, co k sobě patří:

tajga	jelen, srnec, prase divoké
polární pustiny	jehličnaté lesy
smíšené lesy	nejúrodnější půda
subtropická vegetace	ostrovy Severního ledového oceánu
stepi	cikády, ještěrky, hadi
tundra	polární lišky, zakrslé břízy a vrby

15. NĚKTERÉ EVROPSKÉ STÁTY A JEJICH HLAVNÍ MĚSTA

Severní Evropa = Skandinávský poloostrov a Kola, nejméně zalidněná část Evropy, neporušená příroda

Island (republika)

- hlavní město Reykjavík
- ostrovní stát
- častá zemětřesení a sopečná činnost
- rozsáhlé ledovce, žádné stromy
- živí se rybolovem

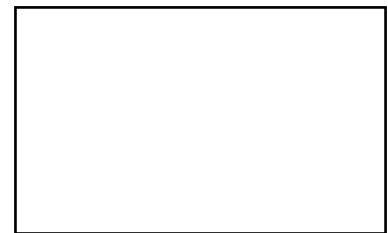

Norsko (království)

- hlavní město Oslo
- těžba ropy
- rybolov
- největší námořní loďstvo
- země fjordů a jezer, krásná příroda
- výborní lyžaři

Švédsko (království)

- hlavní město Stockholm
- těží se železná ruda → kvalitní ocel
- automobily Volvo a Saab
- výroba elektroniky a letadel
- sportovci (hokej, lyžování)

Finsko (republika)

- hlavní město Helsinky
- země tisíců jezer vytvořených ledovci
- rozsáhlé jehličnaté stromy → výroba zboží ze dřeva
- výroba lodí, elektroniky (mobily Nokia)

Dánsko (království)

- hlavní město Kodaň (soška malé mořské víly)
- rovinná krajina, rozvoj zemědělství → vývozce masa, mléka, másla
- naleziště ropy a zemního plynu
- velký příjem z cestovního ruchu

Státy severní Evropy

/otázky a úkoly/

1. Do prázdných rámečků domaluj státní vlajky.

2. Doplň následující tabulku:

Stát	Hlavní město
	Kodaň
<i>Norsko</i>	
<i>Finsko</i>	
	Stockholm
	Reykjavík

3. Ve kterém státě a městě najdeme sošku malé mořské víly?

.....

4. Který stát patří mezi ostrovní?

5. Doplň věty: Kvalitní ocel vyrábí ve Automobily

značky Volvo, Saab pocházejí z,

Velké plochy úrodné půdy najdeme vrozsáhlé

jehličnaté lesy ve

Západní Evropa = nejvyspělejší část světa, převládají nížiny, málo bohatá na nerostné suroviny

Velká Británie (konstituční monarchie)

- hlavní město Londýn
- velká obchodní velmoc
- významné památky: Westminsterský palác (zasedá parlament) s hodinami Big Ben

Irsko (republika)

- hlavní město Dublin
- národní symbol = trojlístek jetele

Francie (republika)

- hlavní město Paříž
- velmi vyspělý stát, přední evropská velmoc
- je střediskem světové módy
- historické památky: Eiffelova věž, katedrála Notre-Dame

Belgie (parlamentní monarchie)

- hlavní město Brusel
- nejhustěji osídlená země ZE
- známé belgické pralinky, Atomium – model molekuly

Nizozemsko (konstituční monarchie)

- hlavní město Amsterdam
- parlament a vláda sídlí v Haagu

Lucembursko

- hlavní město Lucemburk
- nejmenší a nejstarší země Evropy
- odtud pochází rod Lucemburků (Karel IV.)

Státy západní Evropy

/otázky a úkoly/

Do tabulky dopiš všechny státy ZE i s jejich hlavními městy.

Stát	Hlavní město

Doplň věty.

Hodiny Big Ben najdeme v.....,

Eiffelovu věž v, rod Lucemburků pochází z

....., trendy módy udává

....., nejhustěji osídlen je

Střední Evropa - hlavní města lákají turisty svými památkami

- **Země:** Rakousko (Vídeň), Německo (Berlín), Švýcarsko (Bern), Maďarsko (Budapešť), Polsko (Varšava), Slovensko (Bratislava), ČR (Praha)

Státy střední Evropy

/otázky a úkoly/

1. Do tabulky doplň hlavní města.

Stát	Hlavní město
<i>Německo</i>	
<i>Polsko</i>	
<i>Slovensko</i>	
<i>Maďarsko</i>	
<i>Rakousko</i>	
<i>Švýcarsko</i>	
<i>Česká republika</i>	

Jižní Evropa

- **Pyrenejský poloostrov** a **Balkánský poloostrov**
- mnoho historických a kulturních památek (Řecko a Řím)
- rekreační, teplá oblast – nízký travní porost, pichlavé křoviny,
- vývozcí ovoce, zeleniny, vína a rybích produktů
- **země:** Itálie (Řím), Portugalsko (Lisabon), Řecko (Athény), Španělsko (Madrid, království)

Státy jižní Evropy

/otázky a úkoly/

1. Které produkty státy jižní Evropy vyvážejí?

.....
.....

2. Doplň tabulku: stát – hlavní město – zajímavost.

Stát	Hlavní město	Zajímavost

Jihovýchodní Evropa

- vývozce rud, ovoce a zeleniny
- rozkládá se na Balkánském poloostrově
- nejvyššími pohořími jsou Karpaty, Dinárské hory a Stará planina a Pindos
- největšími řekami jsou Dunaj, Sáva, Morava a Marica
- země: **Slovinsko, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Makedonie, Albánie, Bulharsko, Rumunsko, Černá Hora, Srbsko**

Státy jihovýchodní Evropy

/otázky a úkoly/

1. Vyhledej státy na mapě a do tabulky doplň jejich hlavní města.

Stát	Hlavní město
<i>Slovinsko</i>	
<i>Chorvatsko</i>	
<i>Bosna a Hercegovina</i>	
<i>Makedonie</i>	
<i>Albánie</i>	
<i>Bulharsko</i>	
<i>Rumunsko</i>	
<i>Černá Hora</i>	
<i>Srbsko</i>	

Východní Evropa

- vyznačuje se **východoevropskou rovinou** rozléhající se až k pohoří **Uralu** a řece Uralu
- **země** – Bělorusko (Minsk), Moldavsko (Kišiněv), Rusko – část (Moskva), Ukrajina (Kyjev), při pobřeží Baltského moře leží Litva (Vilnius), Lotyšsko (Riga) a Estonsko (Tallinn)
- **Rusko** – rozlohou největší stát světa (zlato, diamanty, ropa, zemní plyn, rudy, dřevo)

Státy východní Evropy

/otázky a úkoly/

Stejnou barvou vyznač, co k sobě patří.

Bělorusko	Kišiněv
Ukrajina	Moskva
Litva	Minsk
Moldavsko	Tallinn
Lotyšsko	Riga
Rusko	Vilnius
Estonsko	Kyjev

16. EVROPSKÁ UNIE

- společenství států, které se domluvily na spolupráci (v současnosti **27 států**)
- společné hospodářství (průmysl, zemědělství, služby)
- společná politika (vztahy k ostatním státům, péči o obyvatele)
- svobodné cestování mezi státy EU, studium a zaměstnání v zahraničí
- jednotná měna: euro
- sídlí v Bruselu (Belgie)

Státy EU si vzájemně **pomáhají**, spolupracují při ochraně životního prostředí, snaží se o vzrůstající životní úroveň a zároveň každý člen EU si **zachovává** své zvyky a tradice, kulturu a řeč.

Symboly EU:

- hymna – Óda na radost od Beethovena
- Den Evropy – 9. května
- heslo – Jednotná v rozmanitosti
- vlajka (12 hvězd v kruhu na modrém podkladu)

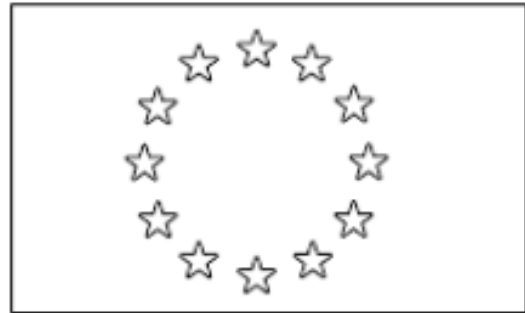
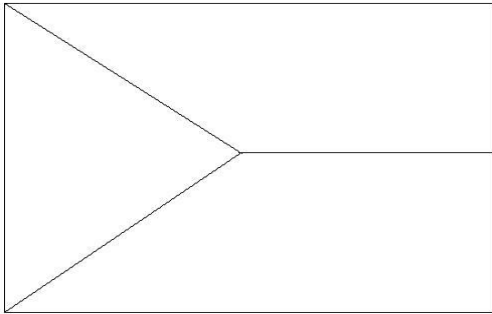

Česká republika vstoupila do EU 1. 5. 2004.

Evropská unie

/otázky a úkoly/

1. Vybarvi vlajku ČR a Evropské unie.

2. Co je Evropská unie?

.....

3. Za jakým účelem vznikla?

.....

4. Jaká práva mají občané EU?

.....

5. Co je to euro?

6. Kde má EU své sídlo?

7. Kdy vstoupila ČR do EU?

8. V který den slavíme Den Evropy?

Použitý zdroj: <http://www.malvorlagen-fensterbilder.de/bilder-sw/Muenzen-1-Euro.gif>

17. Sousední státy ČR - NĚMECKO

- skládá se ze 16 spolkových zemí
- hlavní město **Berlín**
- člen EU - měna euro
- hospodářsky nejsilnější stát v Evropě
- výroba automobilů, piva, chemické závody

Povrch: na S – hory (Alpy), na J – nížiny (Severoněmecká nížina)

Vodstvo: Labe, Rýn, Mohan, Dunaj, Odra, Emže

Zemědělství: brambory, obilí, víno, mléko, maso, vejce

Města: Berlín, Drážďany – obrazárna, Hamburk – přístav, Mnichov, Frankfurt nad Mohanem – letiště

Sousední státy: má 9 sousedů (nejvíce v Evropě)

Německo

/otázky a úkoly/

1. Vybarvi vlajku Německa?
2. Kolik spolkových zemí je v Německu?
.....
3. Je Německo členem EU? ANO – NE
4. Podle mapy zjisti sousední státy Německa.

-
-
-
5. Vybarvi stejnou barvou, co k sobě patří.

Berlín	obrazárna
Frankfurt nad Mohanem	přístav
Drážďany	hlavní město
Hamburk	letiště

RAKOUSKO

- skládá se z 9 spolkových zemí
- hlavní město: **Vídeň**
- člen EU
- úředním jazykem je němčina
- chov skotu, výroba papíru a oceli, těžba soli
- pro turisty: památky, příroda, lyžařské areály

Povrch: většina povrchu tvoří Alpy (Grossglockner), nížina na východě

Vodstvo: nejvýznamnější řeka Dunaj, alpská jezera (Neziderské)

Zemědělství: obiloviny, zelenina, ovoce, víno

Města: Vídeň (W. A. Mozart), Linec, Štýrský Hradec, Salcburk, Innsbruck

Rakousko

/otázky a úkoly/

1. Vypiš sousední státy Rakouska – pracuj s mapou.

.....

.....

.....

2. Barevně vyznač, co k sobě patří.

Alpy	nejvyšší hora Rakouska
Dunaj	hlavní město na Dunaji
Vídeň	velehory
Němčina	horské středisko v Alpách
Grossglockner	historické centrum, město s řadou kulturních památek
Innsbruck	řeka, která protéká Rakouskem
Salcburk	úřední jazyk v Rakousku

SLOVENSKO

- od 1. 1. 1993 samostatný stát (do té doby společný stát s ČR), člen EU
- hlavní město: **Bratislava**
- pro turisty: hory, lázně, přehrady, historické památky, krasové oblasti – Slovenský kras a Demänovské jeskyně
- oblíbené jídlo: brynzové halušky

Povrch

- pohoří: Vysoké Tatry (Gerlachovský štít), Nízke Tatry, Velká Fatra, Mala Fatra
- nížiny: Podunajská nížina, Východoslovenská nížina

Vodstvo

- řeky: Váh, Hron, Dunaj, Hornád, Poprad
- přehrady: Zemplínská šírava, Liptovská Mara
- jezera nazývaná **plesa**: Štrbské a mnoho dalších
- minerální prameny → lázně

Průmysl

- hutnický (Košice), textilní, oděvní, dřevozpracující, chemický

Zemědělství

- nížiny: kukuřice, vinná réva, pšenice, ovoce a zelenina
- vyšší polohy: brambory, žito, oves
- podhůří a horské oblasti: pastevectví (skot, ovce)

Města

- Košice, Žilina, Banská Bystrica, Trnava, Prešov, Poprad, Komárno
- lázně: Trenčianské Teplice, Piešťany, Bardejov, Rajec, Liptovský Mikuláš

Slovensko

/otázky a úkoly/

1. Od kdy se stala Slovenská republika samostatným státem?

.....

2. Jak se nazývá její hlavní město?

3. Jak se nazývá nejvyšší hora Slovenska? Ve kterém pohoří leží?

.....

4. Ukazuj na mapě a vypiš nejznámější řeky. Která řeka na území Slovenska je nejdelší?

.....

.....

5. Na které řece najdeme Zemplínskou šíravu? V které nížině leží?

.....

6. Pracuj s mapou a vypiš všechny státy, se kterými Slovensko sousedí.

.....
.....

7. Jmenuj některá lázeňská města, ukazuj si na mapě.

.....

8. Zjisti český překlad těchto slov:

Lopta

Ceruzka

Čučoriedka.....

Okuliare

9. Zjisti za DÚ co je fujara a kdo ji používal?

.....
.....

POLSKO

- hlavní město: **Varšava**
- člen EU
- většina Poláků je věřících (katolíci)

Povrch

- nížiny (většina území): Polská nížiny
- pohoří: Krkonoše, Orlické hory, Tatry

Vodstvo

- řeky: Visla, Odra, Varta,
- přírodní jezera = plesa
- moře: Baltské moře

Zemědělství

- orná půda zabírá polovinu Polska
- pěstování brambor a obilovin
- rybolov
- chov prasat a skotu

Průmysl

- velké zásoby nerostných surovin – černé uhlí, sůl, železná ruda, síra
- hutnictví, chemický průmysl, strojírenství – výroba lodí

Města

- Varšava: centrum průmyslu a dopravy, za 2. sv. téměř zničeno
- Krakov: dříve hl. město, druhé největší město, hrad, univerzita
- Lodž: textilní a chemický průmysl
- Vratislav: starobylé město na řece Odře
- Štětín a Gdaňsk: přístavy, loděnice

Polsko

/otázky a úkoly/

1. Jak se nazývá hlavní město Polska? Na které řece leží? /Pracuj s mapou/

.....

2. Do jakého úmoří patří všechny řeky Polska?

.....

3. Vybarvi vlajku Polska.

4. S kterými státy Polsko sousedí?

.....

5. Kterých nerostných surovin má Polsko dostatek?

.....

6. Jak se nazývají přístavní města?

18. OPAKOVÁNÍ STARŠÍCH ČESKÝCH DĚJIN

Opakování

/otázky a úkoly/

- Očísluj správně, co k sobě patří:

1.	J. A. Komenský		sjednotitel slovanských kmenů
2.	Karel IV.		učitel národů
3.	Kupec Sámo		patron české země
4.	Sv. Václav		slovanští věrozvěstové
5.	Cyril a Metoděj		zakladatel Velkomoravské říše
6.	Jan Žižka		husitský vojevůdce
7.	Jan Hus		první český král
8.	Mojmír I.		otec vlasti
9.	Přemysl Otakar I.		kazatel proti odpustkům

- Ke každému rodu zapiš zástupce uvedené v nabídce.

Mojmírovci:

Přemyslovci:

.....

Lucemburkové.

Jagellonci:

Habsburkové:

Nabídka: Karel IV., Marie Terezie, Mojmír, Přemysl Otakar I., Vladislav II., Jan Lucemburský, Josef II., Bořivoj, Rastislav, Rudolf II., sv. Václav

- Namaluj si vhodný obrázek.

ÚVOD, ŽIVOT PODDANÝCH

1. polovina 18. století

- K českým zemím patřily **Čechy, Morava a Slezsko**.
- České země byly součástí **Rakouska**.
- U moci stáli **Habsburkové**.
- Výsadní moc měla **katolická církev**.
- Úředním jazykem byla **němčina**, česky se mluvilo pouze na vesnicích.

Život poddaných (nevolníků)

- Bez svolení vrchnosti **se nesměli** stěhovat, ženit, poslat dítě na vzdělání.
- Odváděli **daně**.
- Museli **robotovat** (pracovat na panském) až 6 dní v týdnu.
- Byli povinováni **vojenskou službou**.

To vedlo k **selským povstáním = rebeliím** proti vrchnosti (vzpouora proti Chodům v čele s Janem Kozinou) → často končí nezdarem (nejednota, nedostatečná výzbroj) → kruté tresty.

Úvod, život poddaných

/otázky a úkoly/

1. Která území v 1. polovině 18. století patřila k českým zemím?

.....

2. Pod čí vládu české země patřily?

3. Kdo měl výsadní postavení?

4. Kdo stál u moci?

5. Který jazyk byl úřední?

Připrav si ústně odpověď na tyto otázky:

1. Co znamenalo žít jako nevolník?
2. Proč byla vojenská služba velkou hrozbou?
3. Proč vznikaly selské rebelie a proč byly vždy potlačeny?
4. Kdo vedl vzpouoru proti Chodům?

19. BLÝSKÁNÍ NA LEPŠÍ ČASY

2. polovina 18. století – změny ve společnosti, nový myšlenkový směr z Francie – **osvícenství** = víra v lidský rozum, pokrok je ve vzdělání a osvětě (prostý člověk má mít stejná práva jako bohatý a urozený)

Marie Terezie:

- vládla v letech 1740 – 1780
- první panovnice na českém trůně – **korunovace 1743**
- velmi vzdělaná – uměla 4 jazyky, česky se nikdy nenaučila
- manžel **František Lotrinský** – spolu měli 16 dětí
- *tereziánské reformy*:
 - a) **povinná školní docházka**
 - b) **daně odvádí i vrchnost**
 - c) **omezení roboty na 3 dny v týdnu**, zakázala **tělesné tresty**
 - d) modernizace **armády** (povinná vojenská služba), staví pevnosti (Terezín)
 - e) rozvoj výroby – vznik **manufaktur**
 - f) rozvoj peněžnictví – **první papírové bankovky**
 - g) **evidence** obyvatelstva, budov a pozemků
 - h) rozvoj **pošt**

Josef II.:

- 1765 – císař a spoluvládce matky
- vláda 1780 – 1790
- uměl česky, v Čechách velmi oblíbený panovník, tzv. selský císař
- reformy:
 - a) **1781 zrušení nevolnictví**
 - b) **toleranční patent** – povolil i jiná náboženství než katolická
 - c) nový soudní řád
 - d) ze zrušených klášterů zřídil **nemocnice a ústavy pro chudé a sirotky**
 - e) zrušil protizidovská opatření

Blýskání na lepší časy

/otázky a úkoly/

1. Jak se nazývá nový myšlenkový směr přicházející z Francie?

.....

2. Co zaručuje všem lidem (bohatým i chudým)?

.....

3. Reformy: v tabulce označ červeně nebo modře podle panovníka, který je prosadil.

Marie Terezie (červeně)	Josef II. (modře)
Snížení roboty na 3 dny	Zavedení povinné školní docházky
Modernizace armády a soudnictví	Daně odvádí i vrchnost
Svoboda náboženství	Zrušení nevolnictví
Toleranční patent	Zakládání pevností, modernizace armády
První papírové bankovky	Protižidovská opatření

20. OBROZENÍ ČESKÉHO JAZYKA

- Za vlády Marie Terezie a Josefa II. docházelo k poněmčování celé říše i českých zemí.
- Hrozí zánik českého jazyka i kultury.
- Na obrodu češtiny vystupují čeští učenci, vlastenci.
- Píší a překládají knihy do českého jazyka, vzniká nakladatelství **Česká expedice** (V. M. Kramerius), bylo postaveno dřevěné **divadlo Bouda** (Václavské náměstí), kde se hrají hry v češtině, češtinu šíří i **kočovní loutková divadla s oblíbeným Kašpárkem** (M. Kopecký), k rozvoji české kultury přispívají také **muzea**.

Blýskání na lepší časy

/otázky a úkoly/

1. Proč hrozí zánik českému jazyku a kultuře?

.....

2. Kdo usiluje o obrodu češtiny?

3. Co je Česká expedice a kdo ji zakládá?

.....

4. Jak se nazývá české dřevěné divadlo a kde bylo postaveno?

.....

5. Co rozumíš pod pojmem „kočovní divadlo“? Která loutka byla hlavní postavou?

.....
.....

21. BUDITELÉ ČESKÉHO NÁRODA

Buditelé = vlastenci, kteří usilovali o povznesení (probuzení) českého národa. Uvědomovali si důležitost vzdělání. Vydávali knihy, noviny, psali básně, povídky, romány, divadelní hry...

- **Josef Dobrovský** - Dějiny české řeči a literatury
- **František Palacký** - Dějiny národa českého v Čechách a na Moravě
- **Josef Jungmann** - Slovník Česko – německý
- **Jan Evangelista Purkyně** - Vědec – objevil, že živé organismy se skládají z buněk
- **Josef Kajetán Tyl** - nejznámější autor divadelních her - Zpěvohra Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka s písní Kde domov můj
- **František Škroup** - Složil hudbu k písni Kde domov můj

Buditelé českého národa

/otázky a úkoly/

1. Kdo byli národní buditelé?

.....

2. Čím přispívali k povznesení českého národa?

.....

3. Stejnou barvou vyznač buditele a jeho dílo.

Josef Kajetán Tyl	Dějiny národa českého v Čechách a na Moravě
František Škroup	vědec
František Palacký	text písně Kde domov můj
Josef Jungmann	Dějiny české řeči a literatury
Jan Evangelista Purkyně	složil hudbu k písni Kde domov můj
Josef Dobrovský	autor Česko-německého slovníku

22. VYNÁLEZY MĚNÍ SVĚT

1. polovina 19. století

Mnoho lidí pracuje v **manufakturách**, kde dochází k dělbě práce, vyrábí se více a levněji. Velkým vynálezem je **parní stroj** → hlavní využití má v dopravě (automobily, parníky, lokomotivy).

1839 – **první parní trať** v českých zemích na úseku Brno-Břeclav.

Naši vynálezci:

- **Josef Božek** – parní automobil, parní loď
- **Josef Ressel** – lodní šroub
- **Prokop Diviš** – bleskosvod
- **Bratřenci Veverkové** – ruchadlo (pluh)

Vynálezy mění svět

/otázky a úkoly/

1. Jak se lišila práce v manufaktuře od práce v řemeslnické dílně?
-
-
2. Co pohánělo stroje v manufakturách?
3. Na kterém úseku byla vybudována první parní trať?
4. K čemu sloužilo ruchadlo a kdo jej vynalezl?
-
5. Co vynalezl Josef Ressel?
6. Kdo sestrojil uzemněný bleskovod?
7. Jakými vynálezy se u nás proslavil Josef Božek?
-

23. ROZKVĚT KULTURY A UMĚNÍ

1. polovina 19. století

Do českých zemí proniká umělecký směr – **romantismus**:

- zdůrazňoval sblížení s přírodou a lidem
- návrat k minulosti, obdivoval středověké rytíře a krásu pohádek
- umělce lákal dobrodružný život

Představitel – **Karel Hynek Mácha** – báseň *Máj*
Zakládaly se vlastenecké kroužky a spolky, pořádaly se první plesy.

Rozkvět kultury a umění

/otázky a úkoly/

1. Jak se nazýval nový umělecký směr 1. poloviny 19. století?

2. Podtrhni typické znaky pro romantismus:

nahlíží do budoucnosti	obdivuje středověké rytíře
navrací se k minulosti	zobrazuje nádheru přírody
staví se rotundy	sblíží člověka s přírodou
zakládají se přírodní parky	tématem obrazů jsou bitvy a napětí z lovu

3. **Domácí úloha:** Zjisti památky v romantickém slohu ve svém okolí.

.....
.....
.....

24. POLITICKÉ PROBUZENÍ

Revoluční rok 1848

Cenzura – kontrola zpráv pro veřejnost

Ústava – základní zákon státu, který by měl omezovat panovnickou moc

- Rakouská vláda pronásledovala vlastence.
- Březen 1848 – Češi se schází a požadují: **rovnost** občanů, zrušení **cenzury** a **poddanství, rovnoprávnost** češtiny s němčinou.
- Bouře ve Vídni donutily císaře vzdát se absolutistické vlády – vyhlásil **ústavu** (ta ale nesplnila očekávání a byla brzy zrušena).
- V Praze vznikají **národní gardy** na obranu svobod.
- Novinář **Karel Havlíček Borovský** informuje lid.
- Červen 1848 – **Slovanský sjezd** v Praze.
- Dochází ke srážce mezi **studenty** a císařským vojskem, vznik povstání.
- Staví se **barikády**, bouře potlačeny vojskem.
- Úspěch roku 1848 – úplné **zrušení poddanství** a roboty.

Rozkvět kultury a umění

/otázky a úkoly/

1. Čím se zabývá cenzura?
2. Jak se nazývá základní zákon omezující moc panovníka?
3. Co požadují Češi po rakouské vládě?
-
-
4. Čeho opravdu dosáhli?
5. Kdo informuje lid o nastávajících změnách?
6. Jak nazýváme rok 1848?

25. NESPRAVEDLIVÉ RAKOUSKO

- Na podzim 1848 nastoupil císař **František Josef I.**
- Začíná vládnout opět sám – **absolutisticky.**
- Zpřísnil policejní dozor a cenzuru.
- Dochází k **pronásledování** českých vlastenců.
- **K. H. Borovský** je násilně vyhnán do ciziny.
- Nespokojenost Maďarů a Čechů sílí.
- Rok **1867** → Rakousko rozděleno na 2 státy: **Rakousko - Uhersko** (dnešní Slovensko a Maďarsko) = **dualismus** (duo = dva).
- České požadavky byly odmítnuty, české země patří pod Rakousko.

Nespravedlivé Rakousko

/otázky a úkoly/

1. Vysvětli pojem „vládné absolutisticky“.
2. Kdo usedá na trůn na podzim 1848?
3. Jak se změnila vláda po jeho nástupu?
-
4. Co se stalo s K. H. Borovským?
-
5. Byly české země jediné, které vyjádřily nespokojenost s absolutní mocí Rakouska?
-

6. Co se přihodilo v roce 1867?

26. NÁROD SOBĚ

2. polovina 19. století = kulturní rozvoj českého národa

- Vycházejí nové české noviny.
- Zakládají se různé kulturní spolky.
- Založena TV organizace **Sokol** – pořádá **slety** (veřejná cvičení).
- Rozvíjí se **školství** – od r. 1882 česká univerzita – působí zde T. G. Masaryk.
- Zvyšoval se zájem o literaturu, zřizovaly se **lidové knihovny**.
- Představitelé české literatury: **Jaroslav Vrchlický, Božena Němcová, Alois Jirásek, Jan Neruda.**

Národní divadlo – důležitá událost

- **symbol** moderního českého národa
- sbírky po celé zemi – **Národ sobě** (chudí i šlechtici, přispěl i císař Fr. Josef I.)
- 1868 – slavnostní **položení základních kamenů** (Radhošť, Říp, Blaník)
- **architekt** – Josef Zítka
- **výtvarníci** – Mikoláš Aleš, František Ženíšek, Vojtěch Hynais (opona)
- **sochař** – Josef Václav Myslbek
- v srpnu 1881 těsně před otevřením divadlo vyhořelo
- 1883 – **znovuotevření divadla**, opera **Libuše** (Bedřich Smetana)

Národ sobě

/otázky a úkoly/

1. Jak se nazývá nově založená TV organizace?
2. Co jsou slety?
3. Vypiš představitele české literatury.
4. Kdo financoval stavbu národního divadla?
5. V kterém roce byla stavba započata?
6. Co se stalo v srpnu 1881?
7. Napiš název opery, která se hrála při znovuotevření divadla?
8. Kdo ji napsal?
9. Která osobnost působila na české univerzitě?

10. Spoj, co k sobě patří:

Mikoláš Aleš	sochař
J. V. Myslbek	malíř opony
Vojtěch Hynais	výtvarník
Josef Zítka	architekt

27. HOSPODÁŘSKÝ RŮST ČESKÝCH ZEMÍ

2. polovina 19. století = české země nejprůmyslovější oblast Rakouska

- Vznikají **nové továrny**: textilní, cukrovary, pivovary, lihovary, strojírný, železárny, hutě, doly.
- Buduje se **hustá síť železnic**.
- Rozvíjí se **zemědělství**: pěstování chmele, cukrovky, chov ovcí a dobytka.
- Rozkvět **bank a spořitelén**.
- Vznikají **dělnické kolonie** = sídliště s domy pro dělníky z továren.
- Přichází i **hospodářská krize** (uzavírání továren, snižování výroby) → zvyšování nezaměstnanosti, dělníci odchází do ciziny (do Ameriky).

Hospodářský růst českých zemí

/otázky a úkoly/

1. Které továrny vznikají na našem území v 2. polovině 19. století?

.....
.....

2. Které nové plodiny se začínají pěstovat?

3. Co jsou dělnické kolonie?

4. Jak se nazývá období, kdy se snižuje výroba v továrnách a roste nezaměstnanost?

.....

5. Podtrhni správnou odpověď:

formanské vozy byly: hasičská auta sanitky vozy tažené koňmi

forman byl: člověk, povozník vůz kůň

tovaryš byl: továrník bankéř vyučený řemeslník

1. vyrobený **automobil** u nás se jmenoval: Princezna President

1. vyrobená kostka cukru byla:	v Dačicích	v Praze
největší strojírenský podnik :	Škoda	Zetor

28. NOVÉ USPOŘÁDÁNÍ SPOLEČNOSTI

2. polovina 19. století = prudký rozvoj průmyslu

- Začíná se používat **elektřina** (pohon motorů, svícení).
- **František Křižík** – vynálezce obloukové lampy.
- Nové vynálezy v dopravě: **automobily, motocykly, letadla.**
- Zavedena **svoboda podnikání.**

Společnost se dělí na:

- **kapitalisty:** továrníci, bankéři, velkoobchodníci
- **techniky:** vzdělanci řídící chod továren
- **dělníky:** mají těžký život, pracují až 16 h denně, zakládají **dělnické spolky** → žádají **zkrácení pracovní doby, pojištění, podporu v nezaměstnanosti** → získávají **volební právo**
- **rolníky:** pracují na polích na vesnicích

Nové uspořádání společnost

/otázky a úkoly/

1. Co bylo hlavním zdrojem energie v této době?
2. Kdo vynalezl obloukovou lampu?
3. Kdo patřil k nejbohatší vrstvě obyvatel a jak se nazývali?
-
4. Proč zakládali dělníci dělnické spolky?
-
5. Kdo jsou rolníci?

29. HRŮZY PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLKY

- Vypukla v **červenci 1914** v Evropě.
- Podnětem je **atentát na rakouského následníka trůnu Fr. Ferdinanda.**
- Bojují proti sobě:

Dohoda (Velká Británie, Francie, Rusko, později USA) x **Ústřední mocnosti** (Německo, Rakousko-Uhersko)

- Byly použity **zákopy**, **nová technika** (tanky, letadla, děla, rakety), **otravné plyny**.
- Čeští přeběhlíci na stranu Dohody tvořili **legie**.
- Obyvatelstvo hladovělo → poukázky na odběr jídla.
- Významní politici: **T. G. Masaryk**, **E. Beneš** – organizují boj za samostatný československý stát.
- **Listopad 1918 končí 1. sv. válka porážkou Rakouska-Uherska.**
- **28. 10. 1918 vznikl samostatný Československý stát (ČSR).**

Hrůzy první světové války

/otázky a úkoly/

1. Co bylo záminkou rozpoutání 1. světové války?
-
2. Uveď dobu trvání 1. sv. války.
3. Proč byla tato válka mnohem krutější než ty předešlé?
-
4. Kdo bojoval na straně Dohody?
5. Na čí straně museli bojovat čeští vojáci?
6. Kdo jsou legionáři?
-
7. Kdo byl ve válce poražen?
8. Kdy přesně vznikla samostatná ČSR?

30. TVÁŘ NOVÉHO STÁTU

Československá republika vznikla sloučením tří území:

1. **České země**
2. **Slovensko**
3. **Podkarpatská Rus**

ČSR = demokratický stát

- Probíhají zde **volby**.
- Prvním prezidentem zvolen Tomáš Garrigue Masaryk.
- Nová **ústava** zaručovala rovnoprávnost občanů.

- Období od roku 1918 – 1938 nazýváme **První republikou**.
- Budují se **nové průmyslové podniky** (závody Tomáše Bati ve Zlíně).
- Vyvážíme stroje, zbraně, sklo, obuv, cukr, pivo, chmel.
- Zavedena osmihodinová pracovní doba.
- Rozvíjí se **zemědělství**.
- Rozvíjí se **vzdělanost, školství** (univerzita v Brně a v Bratislavě).

Tvář nového státu

/otázky a úkoly/

1. Které země se staly součástí nového Československého státu?.....
.....
2. Kdo byl zvolen prvním prezidentem?
3. Které výrobky se vyvážely?
4. Jak se nazývá období od roku 1918 – 1938?
5. Kde byly založeny nové univerzity?
6. Co zaručovala ústava?

31. PRVNÍ PREZIDENT – T. G. Masaryk

- Narozen 7. 3. 1850 v Hodoníně.
- Studoval v Brně, ve Vídni.
- Stal se profesorem na české univerzitě v Praze.
- Byl vzdělaný, čestný, spravedlivý, vážil si obyčejných lidí.
- 1914 odchází do ciziny, zasloužil se o samostatnost ČR, nazýván „Osvoboditelem“.
- 1937 zemřel v Lánech v Praze.

První prezident

/otázky a úkoly/

1. Jak se nazývá náš první prezident?
2. Kolika let se dožil?
3. V kterém roce se stal prezidentem?
4. Kde se narodil?

5. Jaké mravní zásady uplatňoval?

.....

6. Proč je nazýván Osvoboditelem?

.....

DÚ: Zjisti ve svém bydlišti a jeho okolí, zda se zde nacházejí místa spojená s Masarykovým jménem.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

32. JAK SE ŽILO V PRVNÍ REPUBLICE

První desetiletí (1918 – 1928) = hospodářský rozmach

- závody T. Bati ve Zlíně, strojírna - Škodovy závody, automobilka Laurin a Klement → vývoz zboží do světa
- poctivé práci odpovídá mzda

Druhé desetiletí (1928 – 1933) = nastává hospodářská krize

- Přichází nezaměstnanost, majetkové rozdíly mezi lidmi.
- Lidé žijí skromně, vyhledávají jednodušší zábavy: cestují vlakem, autobusem, pěšky, navštěvují kina, divadla, sledují rozhlas, cvičí v Sokole.
- Školní docházka je povinná.
- Děti navštěvují Skaut – Junák.

Jak se žilo v první republice

/otázky a úkoly/

1. Které období se vyznačuje hospodářským rozmachem?

2. Kterými výrobky jsme v této době prosluli i v zahraničí?

.....

3. Jaké důsledky má pro obyvatele hospodářská krize?
-
4. Jakou dětskou organizaci děti navštěvovaly?

33. REPUBLIKA SE HROUTÍ

Rok 1935 – prezidentem se stává **Edvard Beneš**

Německo

- k moci se dostávají **nacisté**
- v čele **Adolf Hitler**
- šíří rasovou nenávisť k **Židům**
- **nadřazují se** nad ostatní státy
- chtějí ovládnout střední Evropu a zlikvidovat ČSR

Mobilizace

Československo se cítilo ohroženo, buduje podél hranic s Německem systém pevností. Proběhla mobilizace - muži nastoupili do armády a obsadili pohraniční pevnosti.

Mnichovská dohoda („O nás bez nás“)

29. září 1938 na konferenci v Mnichově se zástupci Německa, Itálie, Francie, Velké Británie dohodli o odtržení **Sudet** (=české pohraniční území s Německem) a jejich připojení k Německu.

Nastává **konec první republiky**.

Republika se hrouť

/otázky a úkoly/

1. Nastoupení dospělých mužů do armády na obranu vlasti se nazývá:

- a) Demokracie
- b) Mobilizace
- c) Demolice

2. Vůdce fašistických Němců se jmenoval Adolf:

- a) Himer
- b) Heydrich
- c) Hitler

3. Pohraniční oblasti Československa, kde žily přibližně 3 miliony Němců se nazývaly:

- a) Sudety
- b) Příhraničí
- c) Německo

4. V roce 1935 se stává prezidentem ČSR:

- a) T. G. Masaryk
- b) Edvard Beneš
- c) Václav Havel

34. SMUTNÝ ŽIVOT ZA OKUPACE

- Německo postupně obsazuje (=okupuje) území Čech a Moravy → vznikl **protektorát Čechy a Morava**.
- **Slovensko** vytvořilo **samostatný stát**.
- Prezident **Beneš odchází** do Anglie, zde organizuje zahraniční odboj.
- Velkou **moc** má policie (= **gestapo**).
- Byly **odstraněny dosavadní svobody**.
- Průmysl pracuje pro zbrojní účely.
- Těžký život mají **Židé** (označení šesticípou hvězdou) a **Romové**.
- Zřizují se **koncentrační tábory**.

Smutný život za okupace

/otázky a úkoly/

1. Jaký název dostaly české země po obsazení Německem?
-
2. Co se stalo se Slovenskem?
3. Kdo má velkou moc?
4. Která skupina obyvatel byla nacisty pronásledována?
5. Jaké produkty především vyráběl průmysl?
6. Jak byli označováni Židé?

35. BOJ PROTI NACISTŮM

- **Září 1939** - Německo napadlo Polsko a rozpoutalo tak druhou světovou válku.
- **17. 11. 1939** - Němci uzavřeli české vysoké školy (9 studentů popraveno).
- **1942** – **atentát** na Heydricha, následuje vypálení obcí **Lidice a Ležáky**.
- Vznikají **partyzánské oddíly** a československé vojenské oddíly v zahraničí.
- Tajný tisk časopisů, letáků, boj v ilegalitě.

Boj proti nacistům

/otázky a úkoly/

1. Kdy byla rozpoutána 2. světová válka?
2. Který stát byl napaden?
3. Co se stalo v roce 1942?
-
4. Jak na to reagovali Němci?
5. Co se stalo 17. 11. 1939?

36. KONEC DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

- Spojenci (Spojené státy americké, Anglie, Sovětský svaz) postupně vítězí nad Německem → začíná osvobozování:
 - a) od východu postupují **sovětská vojska**
 - b) od západu postupuje **americká armáda**
- **5. května 1945** – Pražské povstání (stavění barikád)
- **8. května 1945** – Dohoda o ukončení bojů = **kapitulace Německa** = konec 2. světové války → dnes **státní svátek**
- **9. května 1945** sovětská vojska osvobodila Prahu

Za 2. sv. války přišlo o život **20 milionů** vojáků, **35 milionů** civilistů, **6 milionů** Židů.
Holokaust = vyhlazování Židů.

Konec druhé světové války

/otázky a úkoly/

1. Která armáda postupovala při osvobozování naší vlasti od východu?
-

2. Která armáda postupovala od západu?
3. Co se uskutečnilo 5. května 1945?
4. Který den v květnu je státním svátkem a co se přihodilo?
-
5. Kdy a kým byla osvobozena Praha?
-

37. ZROD NOVÉHO ČESKOSLOVENSKA

ČSR opět svobodné, dochází ke spoustě změn:

- Prezidentem opět **E. Beneš**.
- **Podkarpatská Rus** se stává součástí Sovětského svazu.
- Dochází k **znárodnění** (převedení do vlastnictví státu) bank, dolů a velkých výrobních podniků.
- Prováděna **pozemková reforma**.
- 1946 – **komunisté** = nejsilnější politická strana.
- Předsedou vlády **Klement Gottwald**.
- Dochází k **odsunutí německého obyvatelstva** z ČSR.
- Roste závislost ČSR na Sovětském svazu, **ČSR = součást východního (sovětského) bloku**.

Zrod nového Československa

/otázky a úkoly/

1. Co se stalo s Podkarpatskou Rusí po 2. sv. válce?
-
2. Co se rozumí pod pojmem znárodnění?
-
3. Která politická strana se stává nejsilnější po volbách 1946?
4. Kdo se stává jejím předsedou?
5. Na kom začíná být ČSR závislá?

38. OBDOBÍ KOMUNISTICKÉ VLÁDY

- 25. února 1948 přijal prezident Beneš **demisi** (odstoupení) demokratických ministrů.
- Nastolena **totalitní** (neomezená) moc jedné strany = komunistů.
- Období „budování socialismu“.
- Velký vliv **Sovětského svazu**.
- Zář 1948 prezidentem **Klement Gottwald**.
- **Znárodňování** - likvidace soukromého vlastnictví, konfiskace půdy, zřizování JZD.
- Hospodářství řízeno **pětiletými plány**.
- **Zákaz** cestování do zahraničí, organizovaný volný čas pod dohledem (spartakiáda, pionýr, pionýrské tábory).
- Vše podrobena **cenzuře** (kontrola)- tisk, rozhlas, televize.
- Zatýkání, věznění, poprava Milady Horákové, STB – státní policie.
- **Nespokojenost** lidí - nesvoboda, strach.

Období komunistické vlády

/otázky a úkoly/

1. Co se stalo 25. února 1948?
-
2. Kdo se stal prezidentem po E. Benešovi?
3. Vysvětlí: byla nastolena „totalitní“ moc jedné strany.
4. Která strana přejala moc?
5. Byli lidé s touto vládou spokojeni?
6. Pod vliv které velmoci se Československo dostalo?

39. OD TOTALITY K DEMOKRACII

- 1960 – z ČSR se stalo **ČSSR** – Československá **socialistická** republika.
- **Jaro 1968** – snaha o změny, zrušena cenzura, otevřeny hranice, v čele **A. Dubček**.
- Reakce na tuto snahu – **21. srpna 1968 okupace** vojsky Sovětského svazu, obnovena totalitní vláda.
- Prezidentem se stal **Gustav Husák**.
- Pronásledování odpůrců režimu – období **normalizace**.
- Narůstá nespokojenost s vládnoucím režimem.
- Skupina občanů v čele s **V. Havlem** podepisuje **Chartu 77** (požadují demokratické změny a svobodu).

Od totality k demokracii

/otázky a úkoly/

1. Napiš celý název republiky, zakroužkuj ten, který platil od roku 1960.

ČSR

ČSSR

2. K jakým změnám došlo na jaře 1968?

.....

3. Kdo stál v čele prosazování těchto změn?

4. Kdo nás okupoval a v kterém roce?

5. Co požadovala Charta 77?

6. Kdo stál v čele Charty 77?

7. Jak se nazývá období pronásledování?

40. POČÁTEK NOVÝCH NADĚJÍ

- Nastává krize komunistického režimu.
- **17. listopad 1989**- policie napadá průvod studentů, následují stávky studentů a herců, vznikají organizace **Občanského fóra**.
- Protestní akce přerůstají v převrat, který je označován jako **Sametová revoluce** (bez prolití krve).
- Prezidentem se stává Václav Havel.
- Dochází k **důležitým změnám** ve společnosti – svoboda, demokracie, volné podnikání, navrácení majetku, volné cestování, svobodné volby, nezávislost na SSSR.
- **1. ledna 1993 se rozpadá Československý stát, vzniká Česká republika a Slovenská republika.**

Počátek nových nadějí

/otázky a úkoly/

1. Co se stalo 17. listopadu 1989?

.....

2. Proč se této revoluci říká „sametová“?

.....

3. Zavzpomínej. K jaké události došlo 17. listopadu 1939?
-
4. Kdo se stal prezidentem po pádu komunistické vlády?
5. Která demokratická práva byla obnovena?
-
-
6. Kdy vznikla Česká republika (ČR)?

41. VZNIK ČESKÉ REPUBLIKY, ČR – ČLEN MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍ

1. leden 1993

ČR se stává právním státem:

- **Demokracie** = vláda občanů prostřednictvím volených zástupců ve svobodných volbách.
- Základním zákonem se stává **ústava**.

Moc ve státě dělíme na:

- **zákonodárnou** (parlament navrhuje zákony)
- **výkonnou** (= prezident a vláda republiky)
- **soudní** (vykonávají soudy)

ČR se stala členem demokratických organizací:

- členem **NATO** v r. 1999
- členem **Evropské unie** od 1. května 2004

Vznik ČR, ČR člen NATO a EU

/otázky a úkoly/

1. Vyber z nabídky (podtrhni) to, co charakterizuje demokracii:

Vláda jedné strany - vláda zástupců zvolených ve volbách - cenzura - možnost cestování po světě - zabavování majetku - zákaz soukromého podnikání - náboženská svoboda - svoboda projevu - právo vlastnit majetek - možnost studia pro všechny doma i v zahraničí - svoboda podnikání

2. Co je ústava?

3. Jakou moc má prezident a vláda?

4. Kdo navrhuje zákony? Jak se tato moc nazývá?

.....

5. Od kdy jsme členem EU? Jaký je cíl EU?

.....

.....

.....

.....

SEZNAM KAPITOL

1. Střední Čechy
2. Východní Čechy
3. Severní Čechy
4. Západní Čechy
5. Jižní Čechy
6. Českomoravská vrchovina
7. Severní Morava a Hornomoravský úval
8. Střední a jižní Morava
9. Planeta Země
10. Evropa – poloha na Zemi
11. Nížiny a pohoří v Evropě
12. Podnebí Evropy
13. Vodstvo Evropy
14. Rostlinstvo a živočišstvo v Evropě
15. Některé státy Evropy
16. Evropská unie
17. Sousední státy ČR
18. Opakování starších českých dějin, Úvod, život poddaných
19. Blýskání na lepší časy
20. Obrození českého jazyka
21. Buditelé českého národa
22. Vynálezy mění svět
23. Rozkvět kultury a umění
24. Politické probuzení
25. Nespravedlivé Rakousko
26. Národ sobě
27. Hospodářský růst českých zemí
28. Nové uspořádání společnosti
29. Hrůzy první světové války
30. Tvář nového státu
31. První prezident
32. Jak se žilo v první republice
33. Republika se hroutí
34. Smutný život za okupace
35. Boj proti nacistům
36. Konec druhé světové války
37. Zrod nového Československa
38. Období komunistické vlády
39. Od totality k demokracii
40. Počátek nových nadějí
41. Vznik ČR